

Vratislav Brabenec převzal Cenu Václava Bendy

3.2.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

V pondělí 2. února 2026 převzal hudebník, básník, signatář Charty 77 a výrazná osobnost československého undergroundu Vratislav Brabenec Cenu Václava Bendy. Ocenění má podobu křišťálového Ametystu - skleněné trofeje vytvořené výtvarníkem Jiřím Pačinkem - a ÚSTR ji uděluje osobnostem, které se dlouhodobě zasazovaly o obranu svobody, demokracie a lidských práv v době totalitního režimu i po jeho pádu.

Vratislav Brabenec patřil k nejvýraznějším postavám československého undergroundu 70. let. Jako člen skupiny The Plastic People of the Universe a blízký spolupracovník okruhu disentu se podílel na formování nezávislé kultury, která se stala jednou z morálních protiváh komunistického režimu. Právě represivní zásahy proti undergroundu a jejich aktérům přispěly ke vzniku Charty 77, jejímž byl Brabenec signatářem. V důsledku svého postoje byl dlouhodobě vystaven systematickému tlaku ze strany Státní bezpečnosti. V rámci tzv. akce Asanace byl nakonec donucen k vystěhování do zahraničí. *„Ten nátlak byl dost veliký. Měl jsem běžně dva výsledky týdně, byl jsem neustále vyhazovaný z práce, navštěvovali mě estébáci a do toho jsem měl malé dítě. Navíc mi jasně řekli, že při jedné z dalších návštěv mi ve skříni najdou samopal s mými otisky. Najednou toho bylo prostě moc,“* popsal Vratislav Brabenec okolnosti svého odchodu.

V emigraci se dokázal uplatnit jak manuální prací, tak ve své profesi zahradníka, kterou vystudoval ještě v Československu. Přesto zůstal v kontaktu s českým prostředím a jeho zkušenost z exilu se stala součástí širšího příběhu disentu a odporu vůči totalitní moci. V závěru setkání se Vratislav Brabenec věnoval otázce historické paměti a významu předávání zkušeností mladší generaci. Zdůraznil, že svoboda není samozřejmostí a že její ztráta přichází často nenápadně. *„Současný člověk strašně rychle zapomíná. A když se zapomíná, může se stát, že se ty věci začnou opakovat. Proto je důležité číst, ověřovat si informace a vracet se k tomu, co se tady skutečně dělo,“* uvedl. Zároveň ocenil význam institucí, které se systematicky věnují výzkumu a připomínání totalitních režimů. *„Děláte dobrou a důležitou práci. Připomínat minulost má smysl právě proto, že politická paměť společnosti je velmi krátká,“* dodal.

Cena Václava Bendy připomíná občanskou statečnost, osobní odpovědnost a odvahu postavit se moci i za cenu osobních obětí – hodnoty, které Vratislav Brabenec jako osobnost československého undergroundu a signatář Charty 77 svým životem a dílem dlouhodobě zosobňuje.

AUTOR: PETRA JUNGWIRTHOVÁ

FOTO: ÚSTR / JINDŘICH MYNAŘÍK

<https://www.ustrcr.cz/vratislav-brabenec-prevzal-cenu-vaclava-bendy>